

OHJE:

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet

Eteläpohjalainen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Ohjeistus kunnille

Lappajärven kunnan paikalliset kohdat

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 2015

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Perusopetukseen valmistavaa opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Etelä-Pohjanmaalla on yhteinen maakunnallinen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma. Maakunnallinen opetussuunnitelma on laadittu 17 kunnan yhteistyönä (Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri).

Maakunnallisen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma ja sen päivittäminen on tehty laajana yhteistyönä perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäjän kokoaman työryhmän kesken. Tässä perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa käytetään yksinkertaistamisen vuoksi käsitettä *koulu* viitaten niin esiopetuksen kuin perusopetuksen yhteydessä toteutettavan valmistavan opetuksen järjestämispaikkaan. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat täydentävät perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa.

Eteläpohjalainen kielitietoinen koulu arvostaa kaikkia kieliä ja kulttuureja. Koulussa edistetään eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien oppilaiden osallisuutta koulu yhteisössä.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttotataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta maahan muuttaneet että Suomessa syntyneet maahanmuuttotataustaiset lapset ja nuoret. Opetukseen osallistuminen ei edellytä oleskelulupaa. Oikeus opetukseen alkaa heti, kun oppilas muuttaa kuntaan. Oppivelvollisuus alkaa vasta, kun oppilaalle on osoitettu kotikunta.

Valmistavan opetuksen opetuskieli on suomi. Opetus voidaan järjestää erillisessä ryhmässä tai inklusiivisesti. Ryhmä muodostetaan oppilaiden ikä- ja taitotaso huomioiden. Valmistava opetus voidaan järjestää myös inklusiivisesti esi- tai perusopetuksen yhteydessä, mutta siinäkin tapauksessa valmistavan opetuksen oppilas etenee valmistavan opetuksen opetussuunnitelman ja oman opinto-ohjelmansa mukaan. Inklusiivinen järjestämistapa on perusteltua esimerkiksi esi- ja alkuopetuksessa tai kun koulussa on vain yksittäisiä maahanmuuttajaoppilaita.

Valmistava opetus kestää noin yhden vuoden. Valmistava opetus päättyy lähtökohtaisesti, kun määritelty vähimmäistuntimäärä täyttyy. 6–10-vuotiaiden valmistavan opetuksen vähimmäistuntimäärä täyttyy oppilaan saadessa opetusta keskimäärin 24 vuosiviikkotuntia ja sitä vanhempien oppilaiden vähimmäistuntimäärä täyttyy noin 26 vuosiviikkotunnin opetusmäärällä.

Jotta valmistavan opetuksen tavoitteena oleva suomalaisen yhteiskuntaan kotoutuminen voi toteutua, oppilaiden tulee saada kokemuksia suomalaisesta kieliympäristöstä ja sosiaalisesta kanssakäymisestä ikätovereidensa kanssa. Erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä opiskelevia oppilaita tulee integroida oman ikätasonsa mukaisiin perusopetuksen opetusryhmiin kunkin oman opinto-ohjelman mukaisesti.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä päättää perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestämistavoista ja opetusryhmien muodostamisesta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen erilliset opetusryhmät pyritään järjestämään ryhmäkooltaan opetuksen järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisiksi. Jos valmistavaa opetusta annetaan perusopetuksen perusopetusryhmässä, valmistavaan opetukseen osallistuvan oppilaan opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen varataan riittävästi resursseja. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös kuntien yhteistyönä siten, että valmistavan opetuksen opettaja pitää osan päivistä valmistavaan opetusta toisessa kunnassa ja osan Lappajärvellä. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat tällöin osan viikosta omana ryhmänä ja osan viikosta perusopetusryhmissä.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään 6-10 -vuotiaille vähintään 900 tuntia ja sitä vanhemmille oppilaille vähintään 1000 tuntia. Valmistavaan opetukseen osallistuvalla oppilaalla laaditaan opinto-ohjelma. Oppilaan integrointi perusopetukseen toteutetaan opinto-ohjelman mukaisesti. Opinto-ohjelma päivitetään tarvittaessa.

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatuskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Tässä luvussa viitataan sisältöihin, jotka löytyvät opetussuunnitelman muista luvuista.

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet (luku 4)
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt (luku 3)
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi (luku 5)
- opiskeluhoito ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen (luku 6.3)
- ohjaustoiminta oppimisen tukena (luku 6.4)
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki (luku 6)

- suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (luku 6.5)
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa (luku 3.1)
- kodin ja koulun yhteistyö (luku 6.2)
- yhteistyö muiden tahojen kanssa (luku 6)
- oppilaan arviointi ja todistukset (luvut 7–9)

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä:

- hyväksyy perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman
- vastaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisesta huomioiden valmistavan opetuksen oppilaat (suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan)

Perusopetukseen valmistava opetuksen opetussuunnitelma hyväksytään Lappajärven kunnan hyvinvointi- valiokunnassa. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan kuuluva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on yhteinen esi- ja perusopetuksen kanssa.

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskelunvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä

huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat osa koulu yhteisöä ja sen toimintaa. Kulttuurinen moninaisuus näkyy koulun vuosittaisessa toiminnassa suunnitelmallisesti. Opetushenkilöstön välinen yhteistyö ja -suunnittelu on välttämätöntä, jotta oppilaan oppimispolku valmistavasta opetuksesta perusopetukseen muodostuu mahdollisimman sujuvaksi. Fyysinen oppimisympäristö pyritään järjestämään siten, että se tukee valmistavan opetuksen oppilaiden osallistumista koulun arkiseen toimintaan.

Jotta oppilas kotoutuu suomalaiseen yhteiskuntaan ja kouluun, valmistavassa opetuksessa tulee suunnitelmallisesti tutustua koulun toimintakulttuuriin ja harjoitella esimerkiksi seuraavia taitoja:

- koulun sääntöjen ja annettujen ohjeiden noudattaminen
- käyttäytyminen kohteliaasti, ystävällisesti, suvaitsevaisesti ja auttavaisesti muita kohtaan
- käyttäytyminen tilanteeseen sopivalla tavalla
- työrauhan antaminen
- koulu yhteisössä rakentavasti toimiminen
- asiallisen ja tilanteeseen sopivan kielen käyttäminen
- erilaisissa ryhmissä työskenteleminen.

Kaikille oppilaille tarjotaan taito- ja ikätasolle soveltuvaa opetusta huomioiden erityisesti oppilaat, joilla on heikko luku- ja kirjoitustaito. Oppimisvalmiudet ja tuen tarpeet kartoitetaan valmistavan opetuksen aikana yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Kartoituksessa kiinnitetään huomiota myös siihen, millaista tukea oppilas tarvitsee siirtyessään perusopetukseen. Lähtökohtaisesti valmistavan opetuksen oppilas opiskelee oman ikänsä mukaisella vuosiluokalla.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös

suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuudessa sekä oppilaan oman äidinkielen ja muiden kielten opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja eteläpohjalaisen opetussuunnitelman tavoitteita, sisältöjä ja oppimisen arviointia soveltuvin osin. Eteläpohjalaisen opetussuunnitelman oppiaineiden vuosiluokkaistamisessa on nostettu esiin keskeiset ydinsisällöt, joita voi käyttää opetusta suunniteltaessa.

Valmistavan opetuksen suomen kielen taidon tavoitteena on saavuttaa kehittyvä alkeiskielitaito (A1.2) eurooppalaisen kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaisesti. Opetus perustuu jatkuvaan oppilaan kielen kehityksen seurantaan ja arviointiin. Opettajat käyttävät soveltuvin osin eurooppalaista viitekehystä työvälineenä oppilaan suomen kielen opetuksen suunnittelussa ja oppilaan kielen kehityksen arvioinnissa.

Suomi toisena kielenä -opetus ei valmistavassa opetuksessa rajoitu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineeseen, vaan suomen kieltä ja sanastoa opetetaan ja opitaan myös muissa oppiaineissa. Sisältöjen valintaa ohjaavat oppilaan oletettu vuosiluokka perusopetuksessa sekä ko. vuosiluokan oppiaineiden keskeinen käsitteistö. Opetuksessa huomioidaan kaikki kielen osa-alueet: kuullun ymmärtäminen, puhuminen, lukeminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen sekä kielitieto. Lisäksi tutustutaan ikätasolle sopivaan kirjallisuuteen. Kirjallisuutta luetaan myös oppilaan omalla äidinkielellä.

Valmistavan opetuksen oppilaat voivat osallistua perusopetusta täydentävään oman äidinkielen opetukseen, mikäli opetuksen järjestäjä näin päättää. Oppilalle voidaan antaa oman äidinkielen opetusta valtiosuusperusteisen ryhmäkokosuosituksen mukaisesti. Oman äidinkielen osaamisesta on hyötyä kaiken uuden oppimiselle. Valmistavassa opetuksessa kieli- ja kulttuuritietoinen pedagogiikka korostaa oppilaan oman äidinkielen merkitystä suomen kielen oppimisessa. Koteja kannustetaan käyttämään sekä omaa äidinkieltään että suomea arjen tilanteissa.

Muiden kielten opiskelun aloittamisajankohta määritellään oppilaan opinto-ohjelmassa huomioiden oppilaan opiskeluedellytykset ja opetuksen järjestäjän kieliohjelma.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin

osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittaminen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet.

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Valmistavaa opetusta suunniteltaessa ja toteutettaessa huomioidaan oppilaan perusopetuksessa tarvitsemat valmiudet ja taidot. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään oppiaineiden ydinsisältöjä ja varmistetaan keskeisimmän käsitteistön osaaminen. Myös materiaalit valitaan mahdollisuuksien mukaan luokkataso huomioiden.

Oppilaita pyritään integroimaan yleisopetuksen opetusryhmiin kaikissa oppiaineissa aina kun se on mahdollista. Oppilaita integroidaan yleisopetuksen ryhmiin tavoitteellisesti oppilaan ja oppimisympäristön edellytysten mukaisesti. Integraatioaineissa korostuu yhteistyö ja -suunnittelu oppilasta opettavien opettajien kesken. Oppilaanohjauksesta huolehditaan koko valmistavan opetuksen ajan.

Kaikkien oppiaineiden opetuksen ja koulun toiminnan on oltava kielitietoista, mikä hyödyttää kaikkia oppilaita. Jokainen opettaja on oman oppiaineensa kielen opettaja. Kielitietoinen opettaja havainnoi oman opetuksensa kieltä ja opetettavan oppiaineen kieltä rakentaen vuorovaikutusta, joka takaa kaikkien oppilaiden osallisuuden. Kielitietoisessa koulussa on tavoitteena yhteistyössä tukea ja vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää kielitaitoaan rohkeasti sekä koulussa että vapaa-ajalla. Kielitietoisessa koulussa arvostetaan monikielisyttä ja oppilaiden osaamia kieliä käytetään oppimisen tukena ja osaamisen osoittamisessa.

Perusopetukseen yläkoulun luokille siirtyvän oppilaan kohdalla huomioidaan päättyvät oppiaineet ja niiden päättöarviointi. Ensisijaisesti päättyvät oppiaineet suoritetaan valmistavan opetuksen aikana erityisessä tutkinnossa. Mikäli oppilaalla on puuttuvia päättöarviointeja, näiden suorittamisessa voidaan hyödyntää valinnaisainekursseja.

Ennen yhdeksättä vuosiluokkaa päättyvät oppiaineet eteläpohjalaisessa tuntijaossa:

Musiikki	7. lk
Kuvataide	7. lk
Kotitalous	7. lk
Käsityö	8. lk
Historia	8. lk

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä

- määrittää perusopetukseen valmistavan opetuksen ja esi- ja perusopetuksen välisen yhteistyön käytänteet
- kuvaa oppilaan oman äidinkielen opetuksen ja tuen järjestämisen käytänteet
- määrittelee oppilaan vieraan kielen opinnot kieliohjelman mukaisesti ja mahdollisuudet poiketa kieliohjelmasta toisen kotimaisen kielen osalta

Perusopetukseen valmistavan opetuksen integroinnin yhteissuunnittelusta vastaavat koulun toiminnasta vastaava rehtori, valmistavan luokan opettaja, aineenopettaja, luokanopettaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa sivistyksen hallinnon edustaja. Oppilaan omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja opetuksen järjestäjän mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään opetuksen järjestäjän kieliohjelman mukaisesti oppilaan taidot huomioiden. Jos valmistavan opetuksen oppilas siirtyy perusopetukseen vuosiluokan 6 jälkeen, kun toisen kotimaisen kielen eli Lappajärvellä ruotsin kielen opetus on jo aloitettu, hänet voidaan vapauttaa ruotsin opiskelusta rehtorin hallinto-päätöksellä.

4 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat

käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää yhteistyötä ja suunnitelmallisuutta opetukseen osallistuvilta. Eteläpohjalaisen perusopetuksen opetussuunnitelman painopisteet, yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus sekä yhteiset teemat ovat pohjana perusopetukseen valmistavan opetuksen eheyttämiselle. Kaikki opetus edellyttää opettajilta kielitietoisia työtapoja, joissa kieli huomioidaan sekä oppimisen kohteena että välineenä. Oppiaineiden opetuksessa korostuu käsitteistön ja opiskelutekniikoiden opiskelu. Kaikki arjen tilanteet ovat oppimistilanteita, joissa saadaan kokemuksia suomalaisesta koulukulttuurista.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä/koulu

- päättää, miten koulujen toimintakulttuuria toteutetaan, kehitetään ja arvioidaan
- kirjaa opetussuunnitelmaan kuvaukset seuraavista asioista
  - toimintakulttuuri
  - oppimisympäristön sekä työ- ja kehittämistavat
  - yhteiset toimintaperiaatteet
  - yhteistyö- ja muu käytännön toteutus
- voi laatia monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia, jotka on tehty koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin kehittäminen, edistäminen ja arviointi kuvataan perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa (luku 4). Koulun toimintakulttuuri on jatkuvan kehittämisen kohteena. Valmistava opetus on osa koulun toimintakulttuuria.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on ohjata ja valmistaa oppilaita perusopetukseen.

Oppimisympäristön on oltava turvallinen, luottamusta herättävä, innostava ja sen tulee motivoida oppimaan. Valmistavassa opetuksessa pyritään käyttämään samoja työtapoja kuin perusopetuksessa kielitietoiset työtavat huomioiden. Valmistavaan opetukseen kuuluva yhteistyö on joustavaa, laaja-alaista, suunnitelmallista, rakentavaa ja sitä toteutetaan oppilaan, koulun, kodin ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Kunnassa ei ole laadittu erikseen yhteistyösuunnitelmia monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseksi. Valmistava opetus on näissäkin mukana perusopetuksen monialaisten toteuttamisessa.

5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määriteltä valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Oppilaan opinto-ohjelmaan kirjataan luvun 5 edellyttämät kohdat.

Opinto-ohjelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opinto-ohjelma on opettajan työkalu opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa, jolloin se on tärkeää laatia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan aloittaessa valmistavassa opetuksessa. Opinto-ohjelman laatimiseen osallistuvat tilanteen mukaan esimerkiksi opinto-ohjaaja, erityisopettaja, opiskeluhoillon henkilöstö tai muut oppilasta opettavat opettajat. Opinto-ohjelmaa päivitetään aina tarvittaessa, jotta se on ajantasainen.

Perustiedot opinto-ohjelmaan on hyvä selvittää oppilaalta ja huoltajalta heti koulun alkaessa.

Aloitustapaamisessa käydään läpi esimerkiksi

- Oppilaan koulunkäyntihistoria ja kielitaito, luku- ja kirjoitustaito
- Suomalainen koulutusjärjestelmä, oman koulun käytänteet ja saatavilla olevat palvelut
- Uskonnollinen vakaumus ja sen vaikutukset koulunkäyntiin
- Terveystilanne, mikäli se vaikuttaa koulunkäyntiin
- Kodin kanssa tehtävän yhteistyön periaatteet
- Oman äidinkielen käyttö ja sen opiskelun mahdollisuudet

Kun oppilaantuntemus kasvaa, täydennetään opinto-ohjelmaa tarkemmin ja käydään suunnitelma läpi oppilaan ja huoltajan kanssa.

Valmistavan opetuksen päättyessä huolehditaan siitä, että opinto-ohjelman tiedot siirtyvät perusopetuksen järjestäjälle. Oppilaan siirtyessä perusopetukseen järjestetään mahdollisuuksien mukaan tapaaminen oppilaan, huoltajan sekä tulevan luokanopettajan/-ohjaajan kanssa.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä

- Oppilaan opinto-ohjelman lomakkeena voidaan käyttää opetuksen järjestäjän käytössä olevia oppimisen tuen lomakkeita soveltuvin osin.

Lappajärven kunnassa käytetään perusopetuksen koulunkäynnin ja oppimisen tuen oppimissuunnitelmaa valmistavan opetuksen opinto-ohjelmalomakkeena.

6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälisiä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välillä ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetuksen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Eteläpohjalaisessa hyvinvoivassa koulussa on yhteisöllinen, osallistava, tasa-arvoinen ja suvaitsevainen ilmapiiri, joka tukee oppilaiden oppimista ja kasvua. Koulussa huomioidaan perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Oppilaan oppimisvaikeuksien selvittäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa edistää kotoutumista ja ennaltaehkäisee syrjäytymistä. Opiskeluhuollon, oppimisen ja koulunkäynnin tuen ja ohjauksen järjestämistä ja toteuttamista koskevat pääosin samat periaatteet kuin perusopetuksessa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään lisäksi kotoutumispalveluista vastaavien tahojen kanssa. Oppilaan hyvinvointiin sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät asiat kirjataan oppilaan opinto-ohjelmaan.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Valmistavassa opetuksessa on tärkeää tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Tukimuotoja käytetään monipuolisesti heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeeseen liittyviä hallinnollisia asioita valmistellaan valmistavan opetuksen aikana tarpeen mukaan. Tällä osaltaan varmistetaan, että oppilas saa heti perusopetuksen alkaessa tarvitsemansa tuen. Oppilaan siirtyessä perusopetukseen noudatetaan perusopetuslain mukaisia säännöksiä tuen järjestämisestä.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Huoltajaa tavataan, jotta edellä mainitut asiat voidaan käydä yhdessä keskustellen läpi. Tulkkia käytetään aina tarvittaessa. Oppilaan tilanteesta riippuen tapaamisessa voi olla mukana oman opettajan lisäksi muita tarvittavia opetukseen tai opiskeluhooltoon osallistuvia henkilöitä.

6.3 Opiskeluhoolto

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoillon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoillon tavoitteista sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhoiltosuunnitelman laatimisesta.

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 § (377/2022)).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollissa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhoollotusuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ([määräys 4/011/2014](#)).

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhooltoon (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 §). Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön.

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhoolltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskeluhoolltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoolltoa. Opiskeluhoolltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhoolltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § (377/2022)), kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhoolltotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioitettava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Opiskeluhoollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Etelä-Pohjanmaalla valmistavan opetuksen sekä esi- ja perusopetuksen opiskeluhoolltusuunnitelmat on laadittu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun

kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada koulupäivinä ohjausta. Ohjauksella edistetään

- koulutyön onnistumista
- opintojen sujumista
- koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Lisäksi oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä.

Alakouluikäisten osalta painotetaan oppimaan oppimisen taitojen ja sosiaalisten taitojen kehittämistä. Yläkouluikäisille annetaan lisäksi tietoa jatko-opintomahdollisuuksista ja eri alojen pätevyys- ja koulutusvaatimuksista sekä tarjotaan mahdollisuus tutustua työelämään (TET) ja toisen asteen koulutukseen. Alakouluikäisten oppilaanohjauksesta vastaa oppilaan opettaja yhdessä koulun muun henkilöstön kanssa. Yläkouluikäisten oppilaanohjauksesta huolehtii opinto-ohjaaja yhdessä opettajan kanssa. Yläkouluikäisten jatko-opintoihin hakeutumisesta vastaa opinto-ohjaaja.

Nivelvaiheen ohjaus on oleellinen osa oppilaanohjausta. Nivelvaiheessa ennen perusopetukseen siirtymistä on huomioitava:

- Lähtökohtaisesti valmistavan opetuksen oppilas opiskelee oman ikänsä mukaisella vuosiluokalla. Mikäli oppilas sijoitetaan ikäkauttaan alemmalle vuosiluokalle, tästä tulee tehdä perusopetuslain §18 1 momentin toisen kohdan mukainen päätös erityisistä opetusjärjestelyistä.
- Ennen yhdeksättä vuosiluokkaa päättyvien oppiaineiden suoritusten tarkistaminen
- Mahdollisten valinnaisainevalintojen tarkistaminen
- Mahdolliset tarvittavat pedagogiset asiakirjat ja tuen päätökset
- Mahdollinen päätös vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta (VSOP) ja järjestämistapa
  - Erityisesti vieraat kielet ja matematiikka
- Toisen kotimaisen kielen opiskelu
  - Pääsääntö on opiskella kieliohjelman mukaisesti, mutta toisen kotimaisen kielen opiskelusta vapauttaminen (perusopetuslain §18 1 momentin toisen kohdan mukaan) voi olla tarkoituksenmukaista koulupolun turvaamiseksi ja tuoda tarvittavaa lisätukea opetuskielen opiskeluun etenkin perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen tulevilla oppilailla. Vapauttamisesta tulee kuulla huoltajaa.
  - Mikäli oppilas vapautetaan toisen kotimaisen kielen opiskelusta, pysyy hänen opiskeltava vuosiviikkotuntimääränsä oman vuosiluokan mukaisena.
- Riittävä tiedonsiirto

6.5 Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatust keskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatust keskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatust keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevää oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla

suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Valmistavan opetuksen oppilaan tulee saada tietoa oppilaan oikeuksista ja velvollisuuksista. Kurinpidollisissa toimissa oppilaalla on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi tarvittaessa omalla kielellään. Kasvatuskeskusteluissa ja kurinpidossa toteutetaan samaa käytäntöä kuin perusopetuksen oppilaiden osalta. Käytänteet on kuvattu eteläpohjalaisessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä

- laatii opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman
- tiedottaa opiskeluhoollon toimintatavoista ja palveluista
- luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuoltosuunnitelma sisältyy esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan. Suunnitelma sisältää suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Valmistavan opetuksen oppilailla on maksuton opiskeluhoito kuten esi- ja perusopetuksen oppilailla. Opiskeluhoollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan koulun suunnittelemissa tavoilla. Oppilaan tiedonsiirrostä seuraavaan kouluun huolehditaan. Kodin ja koulun yhteistyöhön luodaan edellytykset. Tärkeimmässä roolissa tässä ovat valmistavan opetuksen opettaja ja/tai luokanopettaja sen mukaan miten valmistava opetus on järjestetty.

7 Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Valmistavassa opetuksessa korostuvat oppimisen ja työskentelyn arviointi. Arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja tilanteeseen

sovitettuja menettelytapoja, kuten esimerkiksi portfolioarviointia, itsearviointia ja vertaispalautetta. Oppimisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito. Arvioinnin periaatteista, tavoitteista ja menetelmistä tulee antaa hyvissä ajoin tietoa sekä oppilaalle, että hänen huoltajilleen. Arviointi pohjaa samoihin periaatteisiin kuin eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma.

8 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä päättää perusopetukseen valmistavan opetuksen todistuksesta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen arvioinnissa noudatetaan Lappajärven kunnan perusopetuksen väli- ja lukuvuosiarviointisuunnitelmaa soveltuvin osin. Todistusohjina käytetään kunnan perusopetuksessa käytössä olevia todistusmalleja. Todistuksessa on aina oppilaan saama valmistavan opetuksen tuntimäärä. Todistuksessa voi olla myös sanallista arviointia oppiaineissa suoriutumisesta tai käytöksestä.

9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetuksen oppimäärän mukaisten oppiaineiden suorittamiseen, jos se on oppilaan taitojen ja mahdollisuuksien mukaista. Erityinen

tutkinto voidaan suorittaa integraatioaineissa osallistumalla opetukseen ja arviointiin perusopetuksen ryhmän mukana tai osana valmistavaa opetusta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetuksen oppimäärän mukaisten oppiaineiden suorittamiseen, jos se on oppilaan taitojen ja mahdollisuuksien mukaista. Oppilaan opinto-ohjelmassa on mainittu ne oppiaineet, joista oppilas tekee valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen oppimäärän tai jonkin vuosiluokan oppimäärän mukaisen erityisen tutkinnon.